

HRVATSKI glasnik

Godina XV., broj 40.

6. listopada 2005.

cijena 80 Ft

Sjednica Skupštine HDS-a

IZ SADRŽAJA:

„Događaji tjedna” str. 2. – Sjednica Skupštine HDS-a str. 3. – Četverodnevno shodišće Nardarcev str. 4. – Zora iz Mohača str. 5. – Keresturski dani 2005 str. 6.-7. – Jakob Kumanović: „Na moji kipi svagdir fali luft” str. 8. – „Domovinski smiješak u letu međuvremena” str. 9. – Svetište i park Peruške Marije str. 10. – Posjet pjesniku Dragutinu Tadijanoviću u povodu njegova 100. rođendana str. 11. – Dogovoreni programi za iduće razdoblje str. 12. – Pag na poštanskoj marki str. 13. – Još i danas žive uspomene str. 14. – Susret umirovljenika str. 15.

„Događaji tjedna”

Seoska i Hrvatska manjinska samouprava ter Crikvena općina Hrvatskih Šić srdačno Vas pozivaju 8. oktobra, subotu

na svetačnost u spomin 475. obljetnice doseljenja Gradišćanskih Hrvatov u Ugarsku.

Program svečevanja:

U 9 uri otvaranje svetačnosti, goste pozdravlja načelnik sela László Kovács

U 9.10 uri dičji i omladinski programi ter športske priredbe

U 14 uri svetačna maša na hrvatskom jeziku uz celebriranje petroviskoga farnika Janoša Šnelera ter seoskoga dušobrižnika Imrea Rábe

U 15 uri otkrivanje, posvećenje ploče u spomin hrvatskih dušobrižnikov u Hrvatski Šića

U 16 uri otvaranje lokalnopovijesne izložbe u kulturnom domu

Izložbu s hrvatskim jezičnim spominkim ter životnim slikami iz prošlosti otvara Vince Hergović, potpredsjednik HDS-a

U 16.20 kulturni program

Nastupaju:

– Kulturno-umjetničko društvo

„Kupljenski Hruševac” iz Hrvatske

– Zbor „Sv. Cecilija” iz Sambotela

– Mišani zbor „Slavuj” iz Hrvatskih Šić

U 17.30 agape

U 18.30 bal

Muzika: petroviski Timar-trio

Svečujte s nami skupa!

OBAVIJEST

Izvjeshćuju se članovi Peštanske regije Saveza Hrvata u Mađarskoj da će se 7. listopada (petak) 2005. godine s početkom u 16.00 sati održati sastanak članova regije.

Mjesto sastanka: Aula Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đaćkog doma

1144 Budimpešta, Kántorné sétány 1-3.

Predloženi dnevni red sastanka:

1. Registracija Udruge
2. Izbor Predsjednika regije
3. Izbor zastupnika regije u Zemaljskom odboru Saveza Hrvata u Mađarskoj
4. Izbor zastupnika Saveza Hrvata u Mađarskoj u Nadzornom odboru Croatice.

Kolika je važnost pisanog medija, tiska u životu naroda, manjine? Neosporno je da je njegovo značenje – kao svjedoka vremena te sredstva poticaja i dijaloga – daleko-sežno.

Nije Gutenberg bio prvi tiskar, već su korejski svećenici 80-ak godina prije revolucionarnog tiskanja Gutenbergove Biblije tiskali svoje knjige. I na Istoku i na Zapadu tisak je značio revoluciju. Ni era kompjutorizacije nije umanjila važnost tiska. Često se pitam jesmo li toga dovoljno svjesni. Naime, često začuđuje pasivan, ako ne i ravnodušan, te podcjenjivački odnos prema sudbini jedinoga neprekidnog tiska na hrvatskom jeziku u Mađarskoj (Hrvatski glasnik) s prošlošću dugom 50 godina. Ono što se uz hrvatski tjednik tiskalo na hrvatskom jeziku (ostanimo kod novinstva) sporadične je prirode, ad hoc trenutak, ima novca pa ćemo izdati knjigu, časopis. Hrvatski glasnik izlazi iz tjedna u tjedan (već duga desetljeća) i na svojim stranicama bilježi sve aktualne trenutke iz života hrvatske zajednice u Mađarskoj, svojim ustrojem i sadržajem obraća se svim naraštajima i svim društvenim slojevima, piše o civilnim i političkim strukturama. On je (u sadašnjem ustrojstvu društva i društvenopolitičkim odnosima) list Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske državne samouprave. Prošle subote u okvirima trećega godišnjeg zasjedanja Skupštine HDS-a održana je zajednička sjednica Skupštine i Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj na kojoj se u posljednjoj točki dnevnoga reda, kada se broj zastupnika i jednoga i drugoga tijela nakon pet sati sjedenja počeo opasno

bližiti granici nužnoga kvoruma (na svu sreću to se nije dogodilo) odlučivalo o osobi glavnog i odgovornog urednika Hrvatskoga glasnika.

Prije 300 godina, 1705. tiskane su prve novine na mađarskom jeziku, 100 godina nakon prvih novina tiskanih u „tadašnjoj Europi”, Mercurius Hungaricus. Važno je bilo na materinskom jeziku pisati, progovoriti. Moju malenkost su delegati Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj i zastupnici Skupštine Hrvatske državne samouprave izabrali na spomenutoj sjednici glavnom i odgovornom urednicom Hrvatskoga glasnika. Koristim se i ovom prilikom da im zahvalim na povjerenju i podršci. Molim vlasnike i čitatelje lista za suradnju i potporu, utemeljenu i konstruktivnu kritiku. Učinimo od Hrvatskoga glasnika forum kojim ćemo se svi zajedno ponositi! Čitajmo i širimo Hrvatski glasnik ne žaleći 4160 forinti simbolične godišnje pretplate koja ne pokriva ni poštanske troškove, jer više je on od običnog lista, dokaz je da živimo i mislimo, da čuvamo i njegujemo materinsku riječ na zavidnoj razini, da imamo pisanu prošlost i budućnost. On je mjesto susretanja i razmjene zamisli radi informiranja, unapređenja i boljitka položaja Hrvata u Mađarskoj. Pri tome nemojmo zaboraviti kako je prvi urednik modernih mađarskih novina na pragu 18. stoljeća Mátyás Rát kazao: kako bismo tiskali novine, potrebni su NOVAC, NOVINARI, UREDNIK, dozvola za rad i ČITATELJI (pretplatnici). I to ovim redom.

Branka Blažetin

Pavo Štipković, Slavko Leban, Mijo Karagić, György Habsburg, Stipan Karagić – sjednica Skupštine HDS-a

Aktualno Sjednica Skupštine HDS-a

Dana 1. listopada u budimpeštanskoj središnjoj održana je redovita sjednica Skupštine HDS-a.

Nazočne zastupnike Skupštine i članove Zemaljskog odbora SHM-a pozdravio je predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić, istodobno pozdravivši i uvažene goste: veleposlanika Györgya Habsburga, pomoćnika ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske, predsjednika Međuvladine mješovite komisije dr. Slavka Leban i parlamentarnog zastupnika Starog Grada (Mosonmagyaróvár) Pavla Štipkovića.

Na pitanje ima li dopune uz predviđeni dnevni red, zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić je predložio da se uvrste: odluka o imenovanju ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, odluka o raspisivanju natječaja HDS-a za sufinanciranje hrvatskih manjinskih samouprava i udruga za 2006. godinu te odluka o dodjeli godišnje Manjinske nagrade koju predlaže Vladin Ured za nacionalne i etničke manjine, a uručuje ju premijer Republike Mađarske povodom Dana manjina 18. prosinca.

Referent prve točke dnevnoga reda bio je gosp. Habsburg koji je govorio o Paneuropskoj uniji i manjinama u Europi. Glede učlanjivanja Republike Hrvatske u Europsku uniju, usporedio je pripreme godine Mađarske i trenutno stanje hrvatskoga pitanja naglašavajući da će unatoč stanovitim poteškoćama uslijediti pozitivna i racionalna rješenja glede priključenja Hrvatske, što Mađarska dalekosežno podržava jer bez Hrvatske Europa nikada ne bi mogla biti potpuna.

Sljedeći je izlagač bio predsjednik Mađarsko-hrvatskog odjela pri mađarskom Parlamentu gosp. Štipković, koji je upoznao nazočne o sastavu, dosadašnjoj djelatnosti i uspjesima Odjela.

Slavko Leban je priopćio da je zadnje zasjedanje Hrvatsko-mađarskoga mješovitog odbora održano u Zadru, a da se sljedeće predviđa u Mađarskoj. Osvrnuo se na neka pitanja ulaska Hrvatske u EU, na skrb Hrvata izvan domovine, sa strane njegovih prethodnika odnosno bivših dužnosnika, što znači da Hrvatska svojom dužnošću smatra podupiranje autohtonih hrvatskih zajednica, kako bi ovdašnje manjine bile zastupljene u mađarskom Parlamentu.

Nakon kraće stanke predsjedavanje je preuzeo zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić; rad je nastavljen. Prešlo se na pismeni materijal referentice, predsjednice Odbora za odgoj i obazovanje Marije Petrič, koji je sadržao informacije o početku 2005./2006. školske godine. Budući da uz pismeno izvješće nije bilo usmene dopune, nakon postavljanja pitanja i odgovora ravnateljice HOŠIG-a, informacije su jednoglasno prihvaćene. Slijedilo je financijsko

izvješće Josipa Šibalina, ravnatelja santovačkih hrvatskih obrazovnih ustanova, koje se odnosilo na razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2005. g., što su skupštinari jednoglasno prihvatili.

Glede dodjele odličja HDS-a koje će se uručiti na Danu Hrvata u Šopronu, Predsjedništvo je prethodno raspravljalo o prijedlozima koji su pristigli do naznačenoga roka. U imeniku su bili: Katica Lukač (Serdahel), dr. Ernest Barić (Pečuh), Đuso Dudaš (Šeljin) i Antal Haizer (Budimpešta), sa zakašnjenjem pak Anica Petreš-Németh (Budimpešta). Pošto je prijedlog za tajno glasovanje usvojen, prešlo se na glasovanje. Najviše glasova dobili su dr. Ernest Barić, Đuso Dudaš i Antal Heizer.

O financijskome stanju (od 1. siječnja do 30. lipnja) Croatice, odnosno izboru odgovornog i glavnog urednika Hrvatskoga glasnika nazočne je izvijestio Croatikin ravnatelj Čaba Horvath. Prema odluci Predsjedništva HDS-a za sufinanciranje je Croatia od HDS-a dobila potporu od 10 milijuna forinti, što Croatia treba vratiti (3 milijuna ove godine, ostalo dogodine). Budući da nema izgleda da bi Ministarstvo financija zbog nas modificiralo doneseni Zakon o AFI, odnosno da se Croatia vrati AFA, predsjednik Vladina Ureda za nacionalne i etničke manjine je obećao da će iduće godine kompenzirati spomenuti iznos. Gosp. Horvath je skrenuo pozornost i na pitanje tiskanja Hrvatskoga kalendara za 2006. g. Zamoljene su sve one hrvatske samouprave i zastupnici koji još nisu isplatili lanjske kalendare da to što hitnije učine. Usvojen je prijedlog da se iz HDS-ova proračuna za kalendar izdvoji 500 tisuća forinti, tako bi se osiguralo njegovo tiskanje.

Izvan dnevnoga reda, ravnatelj Ladislav Gujaš ukratko je informirao Skupštinu o trenutačnome stanju Kulturno-prosvjetnog centra u Vlačićima.

Glede natječaja HDS-a, za ovu je godinu izdvojeno 10 milijuna forinti; 7 milijuna je podijeljeno, a 3 milijuna je preostalo za početak 2006. godine. Prijedlog da se potkraj listopada pod istim

uvjetima raspiše natječaj u Hrvatskom glasniku, jednoglasno je prihvaćen.

Slijedilo je pitanje „Manjinske nagrade“, odnosno predlaganje osobe za Vladino odličje. U svezi s dodjelom toga visokog priznanja jednoglasno je prihvaćen prijedlog da se tom čašću udostoji naš trociklusni predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić. Kako je na sjednici nazočio i kandidat za petogodišnjeg ravnatelja ZZHM-a dr. Ernest Barić, glasovalo se o njegovoj ravnateljskoj dužnosti, što je jednoglasno prihvaćeno. Sjednica je nastavljena zajedno sa zastupnicima Zemaljskog odbora SHM-a.

Kulturni program za Dan Hrvata jednoglasno je prihvaćen, a jednako tako i to da izbor glavnog i odgovornog urednika Hrvatskoga glasnika bude otvoren. Čaba Horvath iznio je prijedlog nove strukture zajedničkoga glavnog urednika Radija Croatice na Internetu, i Hrvatskoga glasnika. Croatice. Prijedlog Predsjedništva HDS-a i ZO SHM-a je bio da se, s obzirom na financijsko stanje i pokretanje internetnoga hrvatskog radija, ovaj natječaj poništi i raspiše novi, koji bi u opisu poslovanja bio zajednički i za Hrvatski glasnik i za Radio Croatia. Prijedlog Predsjedništva HDS-a i ZO SHM-a je od strane zastupnika jednog i drugog tjela odbijen. Budući da su članovi obaju foruma prihvatili kandidaturu obadva kandidata, Branke Pavić Blažetin i Stipana Đurića prišlo se tajnom glasovanju. Temeljem dobivene većine glasova, za glavnog odgovornog i urednika Hrvatskog glasnika izabrana je Branka Pavić Blažetin. Nakon zahvalnih riječi gđa Blažetin je izrazila svoju nadu da će se izabranomu glavnom i odgovornom uredniku glede što promidžbenijeg poslovanja, s obje strane, pokloniti puno povjerenje, moralna te financijska potpora naših zemaljskih krovnih organizacija.

Na koncu je predsjednik dr. Mijo Karagić – čestitao izabranoj urednici. Priopćivši da će iduće sjednica Skupštine HDS-a biti u prosincu u Pečuhu, dr. Mijo Karagić zaključio je zasjedanje.

M. Dekić

Iz Narde se je 9. septembra ujutro u zori ganulo 50 hodočasnika u Hrvatsku ter u Bosnu i Hercegovinu. Glavni cilj putovanja je bilo mjesto Međugorje. Prije nek smo došli u to hodočasno mjesto, pogledali smo nekoliko prekrasnih mjestov u *Lijepoj našoj*.

Najprlje smo zastali kod Plitvičkih jezera, ova od prirodne lipote bogato posipana krajina je svakoga od nas fascinirala iako je nekoliko od nas jur većputi posjetilo ov dio naše matice. Za posjetom u prekrasnom parku, nastavili smo naše putovanje prema južnomu dijelu Jadrana. Druga stanica nam je bila špilja kod Makarske, Vepric. Ovo mjesto je poznato kot lurdsko svetišće u Hrvatskoj. Kad smo zašli do ovoga svetišća, bilo je već mračno, ali sve je postalo još lipše u sjaju svić ke su svetile kod Gospe Marije. Oltar s kiticama, svićami, mala kapelica – sve je bilo tako jednostavno, ali tako jako lipo. Odjačili smo par gradišćanskih i ugarskih pjesam za Majku Božju, potom smo pak krenuli dalje prema Bosni, u Međugorje. Onda su nas čekali veseli i ljubazni domaćini, ke gvišno nigdar nećemo zabiti, i ki su viker imali osmih na licu. Bili su pravi domaćini, i radovali su se nam Hrvatom iz Gradišća, ki nismo zabili materinski jezik, koji je za njih bio jako lip.

Subota je bila u cjelini posvećena Međugorju. Imali smo peljaćicu Anitu ka nas je vodila kroz mjesto Međugorje, kojoj ne bi mogli zahvaliti to kako se je toga dana za nas brinula ter pokazala i najmanja mjesta ka se vezuju uz Blaženu Divicu Mariju. Išli smo gori na brdo ukazanja, vidili mjesta kade se je Gospa ukazala, vidili betežnike ki se kanu ozdraviti prez doktora i vračta. Posebna nam je bila čast strefiti se s Ivanom,

Četverodnevno shodišće Nardarcev

Postaje: Plitvička jezera, Vepric, Međugorje, Dubrovnik, Mostar

jednim od videocev Majke Božje, ki je osobujno za nas držao predavanje o poruka Blažene Divice Marije. Čuti njega, i biti u takovoj blizini človika ki svaki dan vidi Gospu, bio nam je neopisiv doživljaj. On je govorio jednostavno, upotripljavao je jednostavne riči, ali to su bile rečenice, misli ke su za svakoga človika razumljive, ke se ne moru krivo shvatiti. Da smo Ivana sreli, moremo isto zahvaliti našoj Aniti ka nam je i ta rijetki sastanak organizirala. Ona se je zaistinu puno trudila da nam pokaže što više od ovoga maloga mjesta kade stvarno smo ćutili veliki mir. Isti dan, u subotu, je bilo Gospino ukazanje, kod crikve u 18.40 uri je postala velika tišina, a zatim začela su zvoniti zvona i zaglušala je pjesma za Majku Božju, kojom se ona pozdravi. Za to vrime se je okupilo mnogo ljudi u crikvi i oko hiže Božje, a u 19 uri je počela sveta maša s

hodočasnici, ki su bili u jako velikom broju nazoči na crikvenom obredu.

U nedilju smo pošli na izlet u prelipi, povijesni grad Dubrovnik, kamo bilo kad človik zajde, ćuti se kot u priči. Kroz grad nas je vodila jedna Dubrovčanka, i nas je upoznala s najvažniji dili varoša. Bila nam je velika čast imati mašu u Dubrovniku u crikvi sv. Vlaha, ku su nam služili dušobrižnici Josip Banfić, farnik u Vincjetu, ter Péter Inzsöl, ki je pol ljeta bio naš velečasni u Nardi. Kako je mali svit, svidoč i to da u toj crikvi smo sreli časnu sestru ka je ljeta dugo bila u Gradišću, u Velikom Borištofu. Jako je bila srićna da nam more pomoći i se je pobrinula s farniki skupa da mi na našem dijalektu slavimo svetu mašu. Iz Dubrovnika nas je peljao put najzad u Bosnu, jer smo svakako hteli pogledati Mostar i, naravno, stari-novi most oko kojega su djelali i čuda pomagali i Ugri. Bilo je zanimljivo viditi kako živu muslimani, pogledati minarete i otkriti trage bolnoga boja. Zadnji dan našega hodočašća smo proveli u Međugorju. Na danu ime Marije smo imali svetu mašu, a zatim smo išli još gori na brdo Križevac, moleći križni put, i tako se oprostili od Međugorja. Za ovim četverodnevnom hodočasnim putovanjem otpravili smo se s puni doživljaji domom, u zaufanju da ćemo se još vratiti u Bosnu i Hercegovinu, u naručaj Kraljici mira.

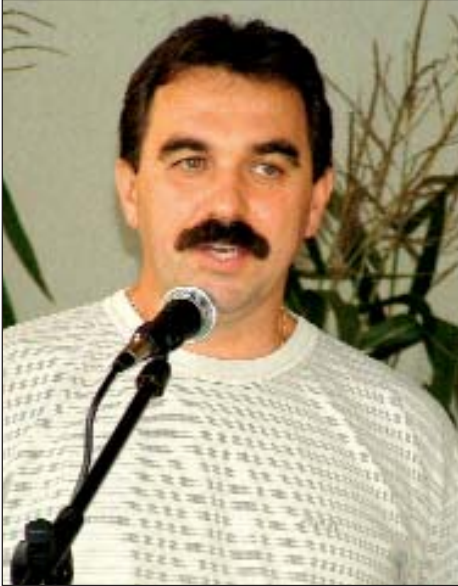
Kristina Glavanić

Intervju

Zora iz Mohača

KUD Zora iz Mohača jedan je od dva folklorna ansambla u tome gradu koji njeguju na svome plesnom repertoaru i hrvatski folklor. Naime, na čelu ova dva velika i glasovita plesna ansambla nalaze se dva Hrvata, dva Stipana, Filaković i Daražac. Kako mi reče voditelj KUD-a Zora Stipan Daražac, oni ne plešu isključivo hrvatske plesove, već plešu i mađarske i srpske, te sve ostale koreografije koje se vežu za plesne običaje i glazbenu tradiciju Balkana. Ipak prvo i najvažnije, a to smatraju i svojim zadatkom, jest popularizacija i promicanje hrvatskog folklor, stoga i uživaju potporu Hrvatske samouprave grada Mohača, između ostalih brojnih pokrovitelja i podupiratelja. Danas je bilo kojem društvu veoma teško djelovati jer i za orkestar i za putovanja, nošnje, uvježbavanje novih koreografija potrebna su znatna novčana sredstva.

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Stipane, KUD Zora je ove godine sudjelovao međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, koja je protekla u znaku hrvatskoga narodnog običaja kraljica?

– Da bili smo u Zagrebu potkraj kolovoza, sudjelovali smo poznatoj manifestaciji, međunarodnoj smotri folkloru te smo se predstavili svojom novom koreografijom „Kraljice” jer je i ovogodišnja smotra bila u znaku toga narodnog običaja u Hrvata. Koliko znam, bili smo jedina folklorna skupina iz Mađarske koja je sudjelovala ovogodišnjoj smotri, a na nju smo dospjeli zahvaljujući Andoru Véghu. Naime, on nas je potražio i predložio da na pozornicu postavimo narodni običaj „kraljice”, onakav kakav je on bio nekada u šokačkom Šarošu, u kojem se rodila njegova baka, na temelju čijih sjećanja je on i sastavio spomenutu koreografiju. Mi smo se odmah zainteresirali, dapače, obradovali se što je Andor izabrao upravo nas. Tako smo i dospjeli na međunarodnu smotru folkloru, kojoj smo već i prije sudjelovali. Svaki nastup nas raduje, a pogotovo nastupi u Hrvatskoj. Dakle, koreografiju naših „kraljica” je napravio Andor, on je i radio s plesačima.

Kada pišem o nekome vašem nastupu, uvijek pišem kako je „Zora” hrvatski plesni ansambl. Ali vi ne plešete samo hrvatski folklor?

– Na svome repertoaru osim hrvatskih

plesova, plešemo i mađarske i srpske plesove. Nismo željeli i ne želimo sukobe na polju kulture, koja spaja, a ne razdvaja. U Mohaču žive i Srbi koji također potpomažu našu djelatnost, ne tako redovito kao Hrvati, pa mi nastupamo i na njihovim priredbama.

Koliko plesača trenutno okuplja vaš ansambl?

– Naš broj se kreće između 40 i 50 plesača, a prati nas orkestar Orašje. Taj se broj stalno mijenja jer zbog školskih obveza ne mogu uvijek svi sudjelovati našim probama i nastupima. Uvijek imamo dvije skupine, naprednu i početnu, a sada bih želio pokrenuti odraslu i omladinsku skupinu. Danas u „Zori” plešu stariji osnovnoškolci i gimnazijalci, a i oni koji već imaju radno mjesto.

Je li danas gospodar svih planova i snova novac?

– Na žalost ne idemo nikamo, da tako kažem, besplatno. I mi moramo platiti orkestar i autobus, iz toga novca se i održavamo, jer grad Mohač nam daje minimalnu novčanu potporu i osigurava nam mjesto za probe u mjesnom omladinskom središtu. I to je velika pomoć. Dva puta tjedno probamo po četiri sata. Ovo radim već dugi niz godina, volim ples i volim se

njime baviti, nastojim njegovati tu struku. Neprekinuto djelujemo, postavljamo na scenu nove koreografije, ali sve je manje plesača, sve je manje mladih koji žele plesati, ponuda raznoraznih sadržaja veoma je velika, putovanja i nastupi u inozemstvu već nisu privlačna snaga, jer danas ako kažem: idemo u Hrvatsku, to za plesače ne znači mnogo, obitelji su bogate (naravno ima i puno siromašnih), često se putuje. Mladi kažu: neću dolaziti ovamo svaki tjedan znojiti se po četiri sata. Mi smo ove godine mogli ići u Hrvatsku, pozvani smo, ali su naši plesači trebali uplatiti 15 tisuća forinti. Mnogi to nisu mogli učiniti, zato nismo otišli. Stanje na polju folkloru nimalo nije ružičasto. Treba ići na probe, održavati nošnju, žrtvovati subotu, nedjelju... To je veoma teško, teško ih je okupiti.

Trenutno što radite, gdje nastupate?

– Imamo puno nastupa, prošli mjesec šest puta smo nastupili, sudjelovali smo u kolovozu Folklorijadi u Mohaču, pred nama je listopad, također s podosta nastupa, redovito plešemo, jednom tjedno na nekoj luksuznoj jahti koja krstareći Dunavom, pristaje u Mohaču. Imamo plesničnice koje okupljaju i do dvjestotinjak zainteresiranih. Imamo obilje posla, hvala Bogu i mnogo poziva.

Utemeljeno Hrvatsko umjetničko društvo u Barču

Kako nas je obavijestio Joso Gujaš, zastupnik Hrvatske manjinske samouprave grada Barča u Barču je nedavno utemeljeno Hrvatsko umjetničko društvo pod pokroviteljstvom Hrvatske samouprave grada, a i sam gradonačelnik Barča je obećao također novčanu potporu za rad društva. Društvo broji do 40 članova i to su uglavnom Hrvati iz okolnih podravskih naselja koji već nekoliko desetljeća žive u Barču. Na čelu društva su Pišta Janković i Joso Gujaš, Ljubica Gujaš će voditi pjevački zbor. Prvi nastup imat će već krajem listopada u Barču, a svaki tjedan se održavaju probe. Trenutno se članovi društva trude nabaviti narodnu nošnju kako za plesače tako i za pjevački zbor. Nošnja će naravno biti podavska.

SAMBOTEL – U sjedištu Hrvatske manjinske samouprave pred desetimi ljeti su prvi put skupadošli jačkari, danas jur širom Gradišća poznatoga zbora Djurdjice. Na početku je korusšem dirigirala Geruška Nemet, kasnije je nek došla peljačica Zsuzsanna Kelemen, ka je ljeta dugo podučavala davno u prošlosti u petrovskoj osnovnoj školi. Mišani zbor sprvine je pjevao prez muzičke pratnje, ali danas jur imaju i vlašće svirače. U prvom desetljeću svojega postojanja nisu samo gostovali u našim gradišćanskim seli, nego su se uspjeli predstaviti i prik hata ra u susjednoj Austriji ter Hrvatskoj. Upečatljiv jubilej su se odlučili proslaviti u familijarnom krugu 15. oktobra, subotu, u Kisfaludyjevoj ulici 1., kade se održavaju i probe. Na malu svetačnost bit će pozvani i osnivači ter svi negdašnji kotrigi ki su sudjelovali u zbornom djelu. Okrugli jubilej neće biti proslavljen velikimi nastupi i susreti zborov i zato jer tradicionalni Adventski koncert 4. decembra će pozvati u varoš osam hrvatskih pjevačkih zborov.

Keresturski dani 2005

Prvoškolci prisežu pred poprsjem Nikole Zrinskog

Keresturska osnovna škola prije 15 godina odlučila je da će svoju ustanovu nazvati po povijesnom velikanu, pjesniku, političaru koji je nedaleko od Kerestura imao svoju utvrdu, po Nikoli Zrinskom. Od 1990. g. pedagozi i djeca svake godine priređuju dan u njegov spomen.

Od 1996. g. Dan Nikole Zrinskog povezao se i s danom naselja, pa sada već više od jednog desetljeća organiziraju se Keresturski dani, trodnevna manifestacija.

Tako bješe i ove godine 23. rujna, u osnovnoj je školi priređena svečanost u spomen Nikoli Zrinskom. Pred poprsjem poredani učenici, predstavnici raznih ustanova odali su počast njegovoj osobi. Na prigodnome dvojezičnom programu mogli smo čuti o pjesnikovu životopisu, ulomak iz djela „Opsade Sigeta”, a najsvečaniji trenuci su pripali prvoškolcima, koji su pred spomenikom i zastavom škole prisegnuli da će učiti i ponašati se dostojno imenu Nikole Zrinskog.

Na spomenik su položili vijenac predstavnici mjesne i manjinske samouprave, keresturske odgojno-obrazovne ustanove, mjesne crkve, roditeljskog vijeća i prijateljskog naselja Kotoribe, ravnateljica Snježana Matoš i predsjednik općinskog vijeća Branislav Fuš.

Iz godine u godinu pozivaju se bivši učenici keresturske škole kako bi dali primjer današnjim školarcima kamo se može stići s marljivim učenjem.

Dr. Kristina Premec Harga posljednji put je prije 16 godina sjedila u klupama keresturske ustanove, kamo se rado vraća. U njezinu životnom putu odista je bilo vrlo važno učenje, naime, jedino tako je mogla postati liječnicom i pomoći drugim ljudima, što je oduvijek željela. Sada radi kao doktorica hitne pomoći i u životu joj je pripala čast da su njezino ime nadjenuli jednoj djevojčici nađenoj na ulici upravo na dan Božića.

Dan Nikole Zrinskog nije slavje samo za keresturske školare, već i za druge hrvatske pomurske škole, naime, njihovi su učenici pozvani na natjecanje iz krasopisa i memoriziranja njemačkih i hrvatskih riječi te na biciklistički izlet s postajama zadaća o poznavanju povijesti obitelji Zrinskih, a povodom toga dana za njih je bio raspisan i natječaj „Kaj so jeli naši starci”, skupljanje recepata starih jela. Na natjecanjima su sudjelovali učenici iz Belezne, Fićehaza, Mlinaraca, Kotoribe i domaće ustanove. Koji su ekipno radili, svi su nagrađeni skromnim darom. Zabilježeno je 28 recepata na hrvatskom i mađarskom jeziku. Nagrađeni su i pojedinačni radovi *Anite Mozeš, Vivien Tišlerić, Anite Mozeš, Anite Kočiš, Renate Nagy, Lile Karas, Judite Košić, Bijanke Grabant i Mátéa Nagya.*

Na 15. obljetnici slavja učinjen je povijesni događaj u životu ustanove, što se može zahvaliti nekadašnjem Keresturcu prof. dr. Karlu Gadanjiju, rektoru Visoke

Svaki razred polaže cvijeće pred spomenik Nikole Zrinskog

škole Dániela Berzsenyija u Sambotelu. On je od 2005./2006. školske godine osnovao zakladu za stipendiranje najboljih učenika te nagradu za istaknutu učiteljicu. Svaki nagrađeni dobio je jednokratnu stipendiju od 50 tisuća forinti. Učiteljica *Ilona Virovec* te učenici *Máté Nagy*, *Jože Abonji*, *Katica Medli*, *Timea Kos* nagrađeni su prvom stipendijom spomenutoga rektora. On je Keresturce iznenadio još jednim dobrim činom, vlastitim je sredstvima izdao knjigu dr. Józsefa Belija Murakeresztúr története (Povijest Kerestura).

Na promociji knjige, koja je zapravo disertacija Józsefa Belija pisana 1966. g., profesor je u kratkim crtama predstavio narečeno izdanje.

Slijedila je svečana sjednica mjesne samouprave na kojoj je načelnik *Lajoš Pavlic* uručio priznanje „Počasni građanin Kerestura“ prof. dr. *Karlu Gadanjiju* za unapređivanje društvenog života u naselju te za promidžbu koju je učinio za selo bilo gdje se nalazio.

Dani 24. i 25. rujna protekao je s bogatim sadržajima, među kojima je bilo i niz hrvatskih. Na međunarodnom natjecanju sudjelovali su ribiči iz prijateljske Kotoribe i Donje Dubrave, a jednako tako i na susretu vatrogasaca.

U kulturnom programu nisu izostali hrvatska pjesma i naši plesovi. Nastupio je pjevački zbor iz Serdahela, Fičehaza, Sepetnika i Kerestura, a KUD „Kotoriba“ sa šarolikim programom hrvatskih običaja.

Djeca su se natjecala na festivalu karaoke, a odrasli u kuhanju gulaša, dok je lutkarsko kazalište bio velik doživljaj za najmanje.

Osim mjesne i manjinske samouprave, Zaklade za Kerestur i mjesnih organizacija, Keresturske dane poduprlo je više od 25 privatnih osoba, što dokazuje da su takve priredbe tražene, u velikome broju i posjećene.

Trodnevna manifestacija okončana je koncertima, zabavom na otvorenome te vatrometom.

Beta

Dobitnici stipendije s prof. dr. Karlom Gadanjijem

ČEPREG – Grad Čepreg priredjuje 15. oktobra, subotu, međunarodni festival jačkarnih zborov, a pokidob ova općina je i službeno povezana s gradom Delnicami u Hrvatskoj, samo od sebe je razumljivo da će na ovom vokalnom spravišću gostovati i pjevači iz Gorskoga kotara. Što naliže hrvatske strane, slušatelji će moći čuti na ovom festivalu, naravno, i domaći hrvatski zbor mjesne manjinske samouprave, pod peljanjem Undanke Sabine Balog.

PETROVO SELO – Jedan dan kasnije, 16. oktobra, nedilju, početo od 15 uri ženski pjevački zbor *Ljubičica* očekuje u petrovski kulturni dom ljubitelje narodnih pjesam i manjinskih korušov. Nastupaju Nimški zbor iz Pornove, Pedagoški koruš iz Sambotela ter domaćini. Još ni sigurno, ali morebit da će dospiti k nam i zagrebački zbor *Desiderium*.

NARDA – GORNJI ČETAR – Po očekivanju, jur dojduci misec na osam mjesti u Željeznoj županiji otvorit će se prijelazne točke na granici za pišaće i bicikliste ter za konjska kola. Izmed tih točkov dvi se odnosu na gradišćanskohrvatska naselja u susjedstvu. Prva prijelazna točka će biti Narda – Čemba, a druga Gornji Četar ter Burg. Na ovi mjesti turisti svenek moraju imati sa sobom putne dokumente iako neće biti stalne, samo slučajne kontrole graničarov. Po izvješćaju Graničarskoga ravnateljstva u Sambotelu, na ti točka mogući je promet od 1. aprila do 30. oktobra ujutro od šest do deset uri uvečer, a od 1. novembra do 31. marcija izvanredna granična točka će vriditi ujutro od sedam uri do sedmi uvečer.

Židanski slikar iz hobija

Jakob Kumanović: „Na moji kipi svagdir fali luft“

Nigdar ne bi bila znala da on človik ki je nas ljetos obdario sa zvanarednom glumom u židanskom amaterskom teatru, zdavno jur obraća pemzlicu (kist) na bijelom platnu. Igrom slučaja sam lani zela u pamet jednu uljenu sliku o židanskoj školi, u mjesnom domu kulture, a prilikom gostovanja kazalištarcev u Petrovom Selu dogovorila sam se za intervju s Jakobom Kumanovićem, židanskim slikarom iz hobija, glavnim likom ovoljetošnjega igrokaza. Človik ima različite načine da se izražava, je komu to paše s riči, je ki to uspije sa sredstvi, a rezultat je u svakom pokušaju isti: cilj je da se ljudi veselu, da se čuti ona lipota ka more u toku djela peršonu nadopuniti, nadoknaditi i ka je na zadovoljstvo samoga stvoritelja kot i publike. Puti ki nas peljaju do te od Boga dane talentiranosti nisu svenek prez preprekov, prez muke. Židanac Jakob Kumanović je izborio da nastane moljar hiž, a kasnije prakticirajući restaurator, a od katanstva je najerbao onakov beteg da su mu pluća u jako ločestom stanju. Još mi je pokazan i polag stelje stojeći mašin što mu u pogibeli pomaže u zdihavanju: – *Ovo mi je Bog dao, ov križ moram nositi, a još jednoč hvala Bogu, ča pravam, to imam, veli mi preveć skroman, ali sudeći po kipi, jako šikani človik. Dok smo se spustili u razgovor, polako me preobladala čut. Pred manom sideći muž ima žitak pun iskušavanja, ali se zna baratati životnimi poteškoćami, iz sebe izmolja tugu ter bol: – Kad sam bio još mali, va peti klas sam išao ovde va Židani. Školnik Lajoš Brigovič su nas učili moljati s papiri, s plajbasom, ter smo išli na zanimanja, i onde sam se va moljanje zaljubio. Odonda ovako moljam kot su nas oni koč učili. Oni su pazili na me i sada barkada morem projti k njim kad zustanem s kipi i ne znam već ča mi fali i kako morem dalje. Projdem po nje, pak dojdju moje djelo pogledati, napravu kako-vu malu pikicu, aš mi velu da to i to ne kera tamo i onda ide sve dalje... – seže u daleku prošlost moj sugovornik, pak se vraća veljek u sadašnjost.*

Kako je to da, ako se spomene Hrvatski Židan, veljek svi mislu na Lajoša Brigoviča, a Vi ste ovako maru u pozadini. Za Vas nije čula široka publika, ne poznamo vaše slike, iako se ne bi morali sramovati i shranjati vaša djela? – razmišljam glasno. Ne trsim se preveć da me upoznaju okolo-naokolo. Ovo je moj hobi, a kad se začme

moljati, onda se zajde u drugi svit. Barkako je vruće vani, moljaš bijelu panoramu, onda si va snigi... U ovom djelu si najdem mir, pravoda se počivam, a i otrudim se, zato i dobro spim. Kako sam majstor kaže, ljeta 1986-87. je začeo moljati kipe iz hobija, ali i na veselje svih onih ki su ga batrili da nastavlja svoje djelo. Ako okolo pogledamo u njegovom stanu, teško je najti golu stijenu, još i najmanje prazno mjesto pokrivaju akvareli, pejzaži i portreti. Najčešći su motivi krajolika: loza, potok, rijeka, oblaki, drva, kitice, jezero. – Imam kipov ča sam s plajbasom napravio, dičinja lica, onda sam i sebe namoljao, još i Papu s tušem. Na rodjendan našega farnika Štefana Dumovića načinjio sam njegov portret, a imamo u našoj hiži kipe, naše omladinsko lice, kako smo izgledali kad smo se skupazeli sa ženom. Najradje imam plavu farbu, tamo se čuda da doprimiti, tako zimskih kipov kade je kumaj ča, od plavoga začeto... Je kad jedan kip se more od trih farbov napraviti. Vržem maru plavoga, pak meru bijeloga ču tamo zamišati, a imam maru bijeloga tote ali kafecko, pak maru žutoga – povida mi s očividnim zanosom moljar. Iz ovih kipov priroda zrači, a vidi se da je Jakob Kumanović ljubitelj još i najmanjega kusića onoga vanjskoga svita kojega izname, posudi u dotični trenutki. Ovi su morebit za običnoga človika i nevidljivi. Na svakom djelu je najčutljiva plava farba, kot da bi nebo i voda nosili veći naglasak, značajniju poruku nad svimi formami. Njegovo slikarstvo je povezano s doživljenim svitom: – Moljam luft (zrak). Na moji kipi svagdir fali luft, kot ga to iščem i u stvarnosti. Ča mi u žitku fali negda-negda. Zato gvišno... i na moji kipi svenek iščem svježinu, friškost, to nek tako dojde iz dibine van. Od 1991. ljeta sam u invalidskoj penziji, ako ne bi bio, ne vjerujem da bi imao toliko vrimenta, aš ko sam crikvu farbao, onda sam va te kipe posegao. Farbe sam izmišao za freske u židanskoj crikvi, na Undi i na Plajgoru, svenek sam imao čuda djela. A sada ako se bolje čutim, na beteg človik ne misli, bolje potrošim vrime ovim. Moljam prvenstveno po narudžbi poznanikov, za prijatelje, rodjendane, hrvatske bale... i sad sam nedavno za Prisičane namoljao veliki transparent na njev jubilej. I Židanci su im moj kip darovali s prisičkom platanom. Kako smo doznali, Jakob Kumanović sudjeluje i na

ljetnom dičjem taboru kojega organizira mjesno društvo „Škoruš“, pak se mališani iz čuvarnice, škole spoznaju s različitim tehnikami, moljaju, načinjaju iz biranih materijalov vridna djela. Uza to za novoformirano igrokazačko društvo i prošlo ljetno je on napravio kulise, a pred kratkim je Blaženu Divicu Mariju u naručju s djetom Jezušem namoljao u kapeli pri plajgorskom ulazu. Njegove ruke su obnovile i križ s Marijom ter Jezušem u plajgorskom cimitoru. U Hrvatskom Židanu u kulturnom domu, crikvi, na farofu, u općinskom stanu svagdir se najdu njegove slike, a Muzej Škoruš predstavlja djelomično i Kumanovićevo slikarstvo. A mi se ufamo da ćemo židanskomu hobimoljaru vrijeda ne samo u kazališču aplaudirati nego i na nekoj samostalnoj izložbi, za početak, barkade u Gradišču.

-Timea Horvat-

TRENTAK ZA PJESMU

Sándor Petőfi

Na Dunavu

Rijeko, koliko puta tvoju grud
Razdire lađa ili vihor ljut?

Duga i duboka rana prži grud
Što je posred srca seže strasna žud.

Ipak, čim otiđu: lađa, vihor lud,
Rana tad zaraste, prođu bal i stud.

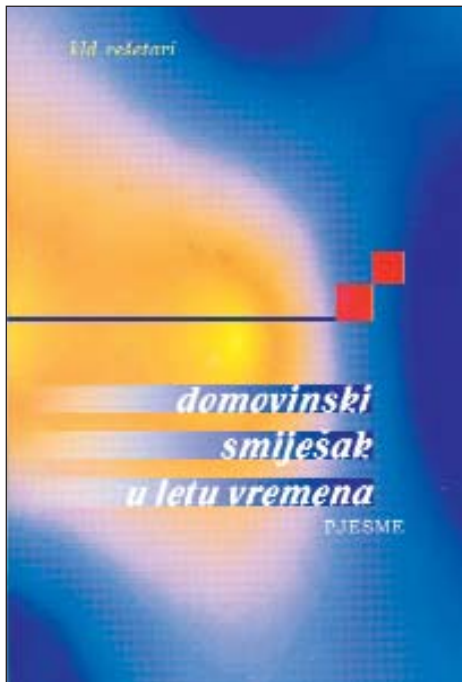
Al kad ljudsko srce jednom razdre žud,
Svi balzami njega liječe – uzalud.

Preveo Enver Čolaković

Hrvatski ljetopis

„Domovinski smiješak u letu međuvremena“

U Rešetarima, selu nedaleko od Nove Gradiške, 24. rujna, u subotu, održana je jedinstvena pjesnička manifestacija pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika. Na četvrtom susretu pjesnika hrvatske dijaspore u Rešetarima okupilo se 60-ak pjesnika, od kojih je njih 20-ak iz 19 država svijeta, uz pjesnike iz cijele Hrvatske, svojim stihovima uključeno u zbirku pjesma „Domovinski smiješak u letu međuvremena“, osmu pjesničku zbirku u izdanju Književno-likovnoga društva Rešetari. Na susret su došli pjesnici iz Makedonije, Srbije i Crne Gore, Mađarske, Njemačke, Bosne i Hercegovine... Rijeke, Splita, Zagreba... Predstavljena je i knjiga pjesama makedonske pjesnikinje Ljerke Tot-Naumove „Vrijeme koje više nije“. Zbirka pjesama „Domovinski smiješak u letu međuvremena“ predstavlja nam pjesme 92 pjesnika iz 17 zemalja svijeta i iz Hrvatske, a jedan od višegodišnjih izbornika Stjepan Blažetin, uz Ivana Slišurića i Đuru Vidmarovića, između ostalog je rekao: „Po svojoj prirodi zbornici ovakve vrste dosta su heterogeni. Tu se mogu naći početničke pjesme skupa s već zrelim ostvarenjima. Čestitam svima koji imaju hrabrosti uzeti u ruke pero i podijeliti s nama svoje najintimnije osjećaje i razmišljanja kao i voditeljima KLD «Rešetari» koji omogućuju da najbolja ostvarenja mogu biti objelodanjena u knjizi.“

Program Hrvatskog Kazališta Pečuh za listopad:

13. listopada 2005. u 18. sati
Izložba likovnog umjetnika Petera Rupperta
Mjesto: Galerija Csopor(t)-Horda
14. listopada 2005. u 15.30 sati
Davor Špišić: Misija „T“
Mjesto: Martinci
14. listopada 2005. u 19. sati
Gostovanje kazališta Merlin s predstavom Kornjača, ili... na japanskom jeziku s mađarskim podslovljem.
Mjesto: Hrvatsko Kazalište Pečuh
21. listopada 2005. u 15. sati
Davor Špišić: Misija „T“
Mjesto: Bačin
27. listopada 2005. u 19. sati
Gostovanje Teatra Gavran – Miro Gavran: Hotel Babilon (komedija) 1 glumica, 11 uloga, 100 smjehova...
Mjesto: Hrvatsko Kazalište Pečuh
28. listopada 2005. u 19. sati
Gostovanje Teatra Gavran – Miro Gavran: Hotel Babilon (komedija) 1 glumica, 11 uloga, 100 smjehova...
Mjesto: Kazalište Thalia Budimpešta

Rječnik star 400 godina

Novi liber i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu objavili su pretisak Sedmojezičnoga rječnika (Dictionarium septem diversarum lingvarum) Petrusa Lodereckerusa u povodu 400 godina prvotiska toga izdanja objavljena u Pragu 1605. Pretisak je izrađen po primjerku koji se čuva u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK u Zagrebu. Knjiga obuhvaća 576 stranica pretiska i 92 stranice dvojezičnoga dodatka na hrvatskom i češkom jeziku.

Sedmojezični rječnik plod je suradnje hrvatskoga leksikografa isusovca Fausta Vrančića i češkog leksikografa benediktinca Petrusa Lodereckerusa.

Vrančić je 1595. u Veneciji objavio Rječnik pet najuglednijih europskih jezika (latinskoga, talijanskog, njemačkog, dalmatinskog/hrvatskog i mađarskog), a Lodereckerus je deset godina poslije, uz Vrančićev pristanak, dodao češki i poljski. Korpus svakog od sedam jezika obuhvaća oko 5000 riječi. To je najraniji pothvat leksikografske suradnje u srednjoeuropskim zemljama, a za nas to važniji što izvorno, dobrim dijelom, potječe iz Hrvatske. Pretisak nakon 400 godina plod je češko-hrvatske suradnje, koju su potpomogla mjerodavna ministarstva obiju zemalja.

Zamaisao je potekla od Dušana Karpatskog, zaslužna promicatelja češko-hrvatske kulturne suradnje, koji je bitno pomogao i u izvedbi projekta. Urednici su Slavko Goldstein i Radovan Radovinović.

Jakob Kumanović

PETROVO SELO – U Pinčenoj dolini vrijeda se osnuje Klub za očuvanje tradicij, kamo moru stupiti sve peršone ke su otvorene za dobro društvo, za malo pozabljene petroviske jačke, povidajke ili kim jednostavno falu iz žitka oni stari časi kade su selčani još znali na klupi sjediti, pominati se nedilju otpodne ili popiti kupicu vina uz jačenje i veselje. Po riči Zorice Horvat i Petra Škrapića, ki su zapravo inicijatori ovoga spravišća, u klub čekaju stare i mladje jednako, kim je draga hrvatska rič, note i različite selske vridnosti. U prvom koraku su spomenuti člani KUD-a *Gradišće* u novo ruho stavili rukopis, *Dnevnik iz pera petroviskoga školnika Ivana Nemeta* pod citatom: „Živimo u sadašnjosti, ali poštovati moramo prošlost da nam lipša bude budućnost“. Prik 106 natipkanih stranic moremo u ruke zeti povidajke iz negdašnjega žitka Petrovoga Sela, Nemetove pjesme, naravno, sve na hrvatskom jeziku.

MARTINCI – U organizaciji martinačke osnovne škole i dječjeg vrtića, u Martincima će se 10. listopada održati tradicionalno Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Đuretin“. Natjecanje je to koje već desetak godina zaredom okuplja učenike iz baranjskih i podravske škole, u kojima se odvija i nastava hrvatskog jezika i književnosti, na susret u kazivanju ponajljepših stihova na materinskom jeziku. Očekuju se natjecatelji iz Šeljina, Starina, Harkanja, Šikloša, Pečuha, Salante...

SERDAHEL – Mjesna i hrvatska manjinska samouprava smatraju važnim školovanje pripadnika mladih naraštaja, stoga zaredom već treću godinu materijalno potpomažu obitelji čija se djeca školuju. Jednokratnu materijalnu potporu početkom školske godine dobivaju roditelji učenika koji pohađaju mjesne ustanove, te srednoškolski i studenti koji su nekoć također bili učenici narečene mjesne ustanove.

Svetišće i park Peruške Marije

Ime hodočasnoga mjesta Peruške Marije u židanskoj lozi proširuje se i prik županijskih ter državnih granic; ljeta 1983. kot trojezično svetišće, kade se u ljetnu dob pri razni prilika najdu ne samo vjerniki nego i oružana tijela. Jedinajst ljet kasnije ovde se sazida mala kapelica u čast sv. Hubertusa i Blažene Divice Marije. Kako se na tom mjestu piše na informativnoj tabli za turiste, Peruška Marija se najde u lozi kade leži jedan granični kamen Kisega, Hrvatskoga Židana, Lukindrofa i Prisiike. Prisički grof Zsigmond Berchtold, ki je u spomenutom naselju imao svoj kaštelj, na ovo mjesto je pozvao svako ljetu na malu mašu sve one ki su pri njemu djelali na gospodarstvu. Ljeta 1866. zgubio se je troljetni grofovski sin, kojega su našli pod hrastom na kom je bio kip Majke Božje.

Od toga dana na zahvalnost je postalo ovo mjesto samostalno svetišće za grofa i njegovu obitelj, kamo su se rado vrnuli i vjerniki Hrvati, Nimci i Ugri. Već je oblikovan cijeli red ljetnih hodočašćev. Svako ljetu prvoga vikenda u juniju se najdu ovde lugari, lovci, u juliju prvi vikend se skupljaju ognjogasci, dimnjičari, vojska, policija, a u augustušu prve nedilje mladina ima svoje shodišće. Iz pineznih darov hodočasnikov, civilnih organizacijov, oficijelnih tijelov, svako ljetu se posvećuje i

kakov novi pilj u parku meštrijov. Bijeje štatue, s liki svecov, posebni čar posudjuju ovomu svetomu mjestu. Prekrasna okolica je najprlje dobila kip Franja Asiškoga, zaštitnika prirode, ter zatim spomenik Blažene Divice Marije, a zadnja štatua je posvećena početkom julija. Lik mučenika, negdašnjega jurskoga biskupa Vilmosa Apora su si dali postaviti židanski hodočasniki i s njim skupa je jur ovde 17 štatuo, je kade i u dvi redica, u polukrugu oko kapele. Med zaštitniki su jur ovde dobili mjesto sv. Ivannes Vianney, sv. Cecilija, Gizela Selige, sv. Mate, sv. Donat i još mnogi drugi sveci.

-Tiho-

U polukrugu oko kapele sad moremo pobrojiti jur sve skupa 17 štatuo

Izniman kulturni djelatnik – sjajan uzor

Posjet pjesniku Dragutinu Tadijanoviću u povodu njegova 100. rođendana

Sunčani dan i prodavačice jesenskih jabuka su nas pozdravili u Zagrebu, kod spomenika kralju Tomislavu. Prošetavši Zrinjecom, našli smo se pred zgradom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, gdje nas dočekaše dragi domaćini, tajnik Matice hrvatske Stjepan Sučić, akademik Josip Bratulić u društvu uglednih članova ove ustanove u Zagrebu i Matice, koja sa svojim Ogrankom u Pečuhu već unazad više godina održava prisne kontakte. Novo vodstvo Ogranka Matice hrvatske u Pečuhu s predsjednicom Milicom Klaić-Taradijom, tajnicom Marijom Bošnjak i blagajnikom Tomom Furijem u dogovoru s predsjednikom Sučićem organizirali su taj predivni susret koji je posvećen obilježavanju 100. rođendana velikana hrvatske književnosti Dragutina Tadijanovića.

No najprije smo poslušali našega vodiča akademika Bratulića koji nam je govorio o osnutku i dodjeli naziva Zrinjevac koji je zapravo predivan park u srcu Zagreba, te u njemu svoja spomen-obilježja, kipove od mramora, dobili su velikani hrvatske povijesti, među njima pisci i pjesnici, skladatelji i drugi zaslužni znameniti muževi, bez kojih danas ne bi bilo hrvatske nacije i ušćuvane samosvijesti.

Stupivši u Akademijinu zgradu, odmah smo se našli pred najstarijem, u kamen uklesanom spomeniku Bašćanske ploče. Akademik Bratulić žrtvovao je podosta svoga slobodnog vremena da bi našoj maloj skupini od oko 25 članova skrenuo pozornost na neke pojedinosti ovoga spomen-

obilježja koji je pronađen na otoku Krku te je pisan starim hrvatskim pismom glagoljicom. Uvijek dobro raspoloženi pjesnik Dragutin Tadijanović, koji je već u više maha bio dragi gost Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa u Pečuhu, kako nam reče, za svega 40 dana će napuniti svoju 100. godinu, što je jedinstven slučaj u hrvatskoj književnosti, naime, nijedan hrvatski pjesnik prije njega nije doživio takvu životnu dob... niti će doživjeti – veli on.

Aktivni pjesnik, sastavljač i urednik brojnih antologija, vjerojatno ispjevat će i svoju novu pjesmu, ali valja još nešto i pričekati da bi ona bila i ostvarena, kako nam reče, naime, sam trenutak uvijek je važan. Kada ima nadahnuća, pjesma se rađa lagano. No u mladim danima bivalo je da je u isti mah napisao čak i više dobrih stihova. Tajnik Matice hrvatske Stjepan Sučić otvorio je sastanak, mogli bismo reći druženje, te je uostalom i rekao ovo:

– Pjesništvo Dragutina Tadijanovića za našu zajedničku baštinu, za našu veliku književnu baštinu kojom se svi dive, pred kojom smo svi maleni, značajno je. Dobro došli, učenici, studenti i profesori iz Pečuha, i svi članovi Ogranka Matice hrvatske! Dragutin Tadijanović je na vrata Matice ušao u prvoj polovici prošloga stoljeća, noseći svoje pjesme u Hrvatsku reviju. Današnji sjajni časopis Matice hrvatske koji se s užitkom čitao, pred kojim se pitala i divila hrvatska književna javnost, Tadijanović se upisao kao autor u Maticu hrvatsku. Od tada do danas on je bezbrojne retke posvetio hrvatskoj književnosti, priredio mnoga djela. Trebat će temeljiti studij da

se prouči što je on darovao i dao Matici i što je nastalo u tome stvaralačkom ozračju.

Tadijanović, kojega između dva rata književna povijest pamti kao pjesnika, postaje književni tajnik iznimne hrvatske kulturne ustanove Hrvatskog izdavačkog bibliografskog zavoda kojim je vodio Mate Ujević. Tadijanović kao književni tajnik priopćivao je djela hrvatskih pisaca. U tom korpusu tih djela izašla je njegova sjajna knjiga 1942. godine, a onda, nakon Drugoga svjetskog rata, nakon strašnih lomova i teških gubitaka, Tadijanović oblikuje djela hrvatskih pisaca, objavljuje i Gorana Kovačića, Kranjčevića, Draženovića i tolike druge. Pokreće djela hrvatskih pisaca; tiskao je 30-tak svezaka. Jedan je od ključnih ljudi u Matici u najslavnijoj biblioteci, dosada nenadmašenoj, Pet stoljeća hrvatske književnosti, u kojoj je izašlo preko 170 knjiga. Priredio je i izabrane pjesme hrvatskih pjesnika. Izniman je kulturni i književni radnik, on je sjajan uzor koji nas poziva da svoju zemlju poštujemo, da gledamo što možemo pomoći, da kroz nju proputujemo i da se susrećemo.

– Nisam gluhi, al' slabo čujem – veli nam pjesnik, što je naravno izazvalo smijeh i simpatije od strane posjetitelja, te skroz njegova govora čulo se podosta „poena“, a reagiralo se smijehom i pljeskanjem... Pjesnik nas je šarmantno vodio kroza svoje mladačke godine, školovanje, kazivanja i bilježenja prvih stihova... i stihova koji su čak na 30 jezika prevedeni.

Milica Klaić-Taradija u spomen našeg sastanka predala je lijepu vazru dragom pjesniku Tadijanoviću. Ravnatelj hrvatske škole Gabor Győrvári i njegove dvije zamjenice Žuža Balatinac-Kečkeš i Eva Polgar u ime Ogranka MH položili su vijenac na grobu nedavno preminuloga Zdenka Šenoa koji nam je bio dragi gost u Pečuhu (ime njegova djeda nosi naziv kluba u Pečuhu). No da bi se taj poticaj pretvorio u djelo, našli su se i sponzori, poimence Savez hrvatskih samouprava u Baranji i vodstvo Hrvatske samouprave u Pečuhu, kojima dugujemo zahvalnost.

Povratak je protekao veselo, studentice predivno su pjevale današnje hitove i narodne pjesme... a ja, kao stariji čovjek, zaboravio sam da me stišće cipela...

Duro Franković

Seoski dan u Umoku

Folklorno otpodne, kulinarstvo, jesensko druženje

Svako ljeto u jesen Hrvatsko kulturno društvo *Kajkavci*, umočka Hrvatska manjinska samouprava i Seoska samouprava priredjuju svoj seoski dan kada uz prigodni kulturni program i u veselom druženju se potroši jedno otpodne. Ljetos 10. septembra, subotu, su skupadošli zainteresirani u kulturnom domu da bi pogledali predstavu pozvanih i domaćih grup. Priredbu su otvorili načelnik sela Attila Horváth ter predsjednik manjinskoga tijela Joško Jurinković. Prvo društvo med izvodjači je bilo undansko, koje je i zavolj peljača Štefana Kolosara ne samo rado vidjena grupa u ovom naselju nego takorekuć i pretkip u uspjehu, za umočke folklorashe. *Veseli Gradišćanci* su ovput prikazali dio Undanskoga veselja i najnoviju koreografiju Žetvenih običajev. Predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić je posebno pozdravio 200 ljudi i ujedno čestitao selskomu poglavaru i zajednici da vrime na vrime daju na znanje svim Hrvatom u ovoj državi da kanu i znaju skupa djelati, u interesu Umoka. Nadalje je pohvalio kiparsku izložbu ka je ovom prilikom otvorena u kulturnom domu i vidjene kvalitetne produkcije ke se narodu u zajedničkoj suradnji Undancev i Umočanov.

Domaćini su zatim predstavili Trogirske tance, a njih su slijedili plesači iz Cenke. Umočani jur ljeta dugo jako dobre veze imaju s tančoši iz Dolnje Pulje, ki su i sada primili poziv pak su došli publiku razveseliti. U njevoj izvedbi diozimatelji programa su mogli viditi divojački ples Ražanac i Borištofsko kolo. Burnim aplazom su nagrađeni umočki tamburaši, med kimi svenek otkrivamo nove talente i obraze. Njev blok je bio zadnji u ovom bogatom folklornom otpodnevju. Po dugoljetošnjem običaju oko kulturnoga doma su kuhali, jila pripravili dobrovoljni kuhari, zato je bilo obilnoga izbora. Ki što si je zaželjio, to je i kušao. Dica su mogla uživati u putovanju na kola. Uvečer na svirku braće Boncás su dalje mogli mulatovati Umočani i njevi gosti. Cijeli dohodak bala je ponudjen za funkcioniranje HKD-a *Kajkavci*.

-Tiho-

Foto: Attila Horváth

Santovo – Petrijevcima

Dogovoreni programi za iduće razdoblje

Hrvatska manjinska samouprava u Santovu, u ponedjeljak, 19. rujna, ponovno je ugostila predstavnike prijateljske Općine Petrijevcima, koje je predvodio načelnik *Ivo Zelić*, a uz njega bili su još član Poglavarstva *Josip Bronzović*, ravnateljica škole *Zdenka Vukadin* te prvi put i novi župnik *Jure Krešo*.

Na sastanku koji je održan u prijedopodnevrim satima u Hrvatskoj školi, tom su prigodom razmotrene mogućnosti proširenja suradnje te dogovoreni programi za sljedeće razdoblje. Prema tome, 22. listopada KUU „Nikola Šubić Zrinski” gostovat će u Santovu na već tradicionalnome jesenskom susretu zbratimljenih zajednica, a Santovci su pozvani na Berbenu zabavu koja će se prirediti u studenome u Petrijevcima.

Suradnja dviju škola bit će nastavljena uzvratnim posjetom santovačkih učenika i nastavnika Petrijevcima u proljeće, najvjerojatnije u ožujku ili travnju 2006. godine.

Predviđena je i suradnja na polju vjerskog života, u okviru koje bi u Santovu gostovao petrijevački župnik prigodom jedne vjerske priredbe šokačkih Hrvata. Obje su strane izrazile želju da se dogodine obilježi 10. obljetnica postojanja službene

suradnje, koja bi se obilježila prigodnim programima u oba naselja. Nadalje, bilo je riječi i o tome kako bi se desetogodišnja uspješna suradnja mogla proširiti i na razinu dvaju naselja.

Premda je športska suradnja bila među najuspješnijima, uz nogometaše, koji su ostvarili već više uzajamnih susreta u Petrijevcima, odnosno u Santovu, među planovima je potaknuta i suradnja dvaju rukometnih klubova.

Podsjetimo da je prvi susret održan 1994. kada je KUD „Nikola Šubić Zrinski” iz Petrijevacu predvođen načelnikom Ivom Zelićem, članovima Poglavarstva i voditeljima kulturne udruge na poziv Udruženja šokačkih Hrvata gostovao u Santovu. Nakon izbora za mjesne i manjinske samouprave koji su održani u listopadu 1994. i obostrano izražene želje za boljim povezivanjem, suradnja je nastavljena 1995. na razini Hrvatske manjinske samouprave Santova i Općine Petrijevcima, a 3. veljače 1996. povodom marindanske svečanosti u Santovu je potpisan okvirni sporazum o prijateljskoj suradnji. Do danas je suradnja obogaćena nizom redovitih i prigodnih susreta.

Tekst i slika: S. Balatinac

Santovačka zahvalnica

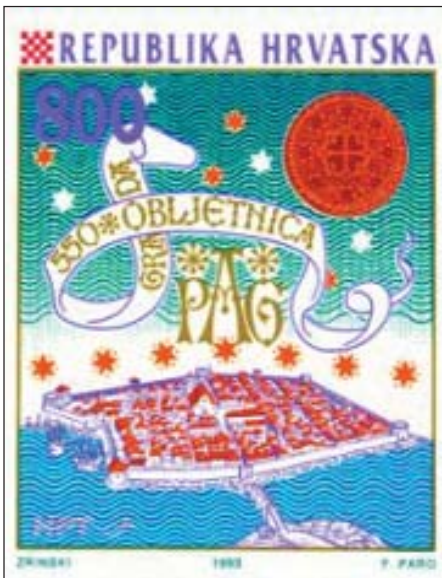
Pag na poštanskoj marki

Poštanska marka, osim svoje osnovne namjene, ima još nekoliko funkcija. Ona je vrsta „grafike” i nedvojbeno je umjetničke vrijednosti. Svake se godine u mnogim zemljama bira najljepša marka godine. Sakupljanje maraka (filatelija) je za mnoge ljude posebna vrsta hobija, ili više od toga. Kao objekt, koji je određene vrijednosti (njima se uvijek može podmiriti cijena poštanske usluge) ima i neke osobine, vrijednosnih papira (spekulacija, ulaganje, kupnja, prodaja itd.). Svatko, svaki dan dolazi u dodir s poštanskom pošiljkom, a time i s markom. Zbog toga je marka veoma pogodna da svojom slikom ili motivom obilježava neki bitan događaj, jubilej ili datum iz nacionalne ili svjetske povijesti, važne športske i druge manifestacije itd. Osim toga da svojom slikom ističe važnost i bogatstvo iz raznih oblasti gospodarskog, kulturnog i društvenog života, i samim datumom izdanja, također obilježavaju bitne događaje i obljetnice. Nije na odmet ni činjenica da marka dane države stiže i do

najudaljenijih kutaka Zemaljske kugle. Sada da se vratimo na Pag.

Pošta Republike Hrvatske tiskala je dvije marke vezane za Pag. Prva se pojavila 1993., a druga 2002. Prva je posvećena povijesti, a druga čipki paškoj. Kao što smo pisali, grad Pag je osnovan 1443. godine, a od tada do 1993. proteklo je 550 godina. Hrvatska pošta 2002. tiskala je seriju od dvije marke posvećene čipki. Paška je prva iz serije, a na drugoj je belgijska čipka. Osnovni se podaci o pojedinim markama mogu pročitati u tabelama. Na ovome mjestu skrećemo pozornost da je vrijednost prve marke 800 HRD, a druge 3,5 Kn. Zamislimo da netko u dalekoj budućnosti, recimo u Čileu, u zaostavštini svog djeda nađe dva pisma iz vremena prijelaza XX. u XXI. stoljeće, s ove dvije marke na njima. Ne znajući ništa o Hrvatskoj, može zaključiti da se dotično vrijeme u Hrvatskoj događale velike promjene. Naime, monetarni sustav države se ne mijenja bez razloga.

L. R.

Vrijednost:	800,00 HRD
Autor:	Frane Paro, akademski slikar i grafičar iz Zagreba
Veličina:	29,82 x 35,5 mm
Papir:	bijeli, 90g, gumirani
Zupčanje:	14, češljasto
Tisak:	višebojni offset
Tiskara:	„Zrinski” – Čakovec
Datum izd.:	18.5.1993
Naklada:	350000

Vrijednost:	3,50 Kn
Autor:	Orsat Franković, dizajner iz Dubrovnika
Veličina:	27,66 x 40,20 mm
Papir:	bijeli, 92g, gumirani
Zupčanje:	11 1/2, češljasto
Tisak:	rotogravura, četverbojni tisak
Tiskara:	Vicindo, Mechelen, Belgium
Datum izd.:	13.7.2002
Naklada:	700000

Znate li...

... da je Marie Curie – koja je zajedno sa suprugom Pierreom otkrila element radij – morala otići iz rodne Varšave u Pariz 1891. godine u 23. godini života kako bi mogla studirati: u to vrijeme u Varšavi, koja je bila pod ruskom dominacijom, ženama nije bilo dopušteno studiranje.

... da je rimski car Julije Cezar – radi povećanja nataliteta – donio naredbu prema kojoj su samo udane žene s djecom mogle nositi nakit i pojaviti se na rimskim ulicama na nosiljkama.

... da se u Međunarodnom centru za glazbena istraživanja u Nici organiziraju podvodni koncerti na kojima se slušatelji nalaze u bazenu sa zagrijanom vodom, opskrbljeni čepovima za uši: glazbu „slušaju” tijelom koje percipira vibracije zvučnih valova koji se šire kroz vodu.

... da je bogati Amerikanac Adolph Sutro (1830.–1898.) iz San Franciska toliko glasno hrkao da je na putovanjima uvijek uzimao tri sobe u hotelu i spavao u srednjoj kako ne bi budio ostale goste.

Budućnost

– Gospodine učitelju, mislite li ozbiljno da bi moj sin jednoga dana mogao postati doktor?

– Nema sumnje, dragi gospodine! Rukopis za to već ima!

POGAN – Po planovima, od proljeća 2006. godine uspostavila bi se zračna veza između Pečuha i Beča, i to pomoću zrakoplovne tvrtke Austrian Airlines. Austrijanci vide velike mogućnosti u turističkim potencijalima Pečuha i njegove regije. Najvažniji preduvjet uspostave budućega zračnog mosta Pečuh – Beč jest dovršenje izgradnje zgrade terminala u Poganu, najkasnije do proljeća 2006. godine. Neki smatraju kako bi taj zračni most mogao biti svakodnevan, pa bi tako i Pečuh dospio na europsku zrakoplovnu kartu. Posljednje vijesti kazuju kako bi 26. ožujka iz poganske zračne luke uzletio prvi zrakoplov Austrian Airlinesa. Bio bi to suvremeni zrakoplov Bombardier Q300 koji bi na spomenutoj zračnoj ruti letio četiri dana u tjednu. Iz Pečuha bi uzlijetao ponedjeljkom, srijedom, petkom i nedjeljom u 14 sati i 55, a slijetanje u Beču predviđeno je za 16 sati i 25 minuta. Istim bi danima zrakoplov iz Beča krenuo prema Pečuhu u 13 sati i 15 minuta, a njegov dolazak u pogansku zračnu luku bio bi u 14 sati i 25 minuta.

SERDAHEL – U Hrvatskoj osnovnoj školi Katarine Zrinski u Serdahelu svake godine posljednjega rujanskog tjedna održava se Dan đačke samouprave na kojem se biraju zastupnici iz svakog razreda. Ove je godine u prijepodnevnim satima održan đački parlament, gdje se glasovalo o članovima đačke samouprave. Od pedagoga ponovno je izabran učitelj Ladislav Vari, a sastav učenika također je ostao isti. Nakon toga su slijedili športski programi i natjecanje u kuhanju po razredima. Svaki razred skupa s učiteljicama pripremao je gulaš, pečeno meso, ribu i kobasice, no nije se moglo saznati koje je jelo bilo najbolje jer ubrzo je sve nestalo.

SUMARTON – KUD Sumarton iz godine u godinu organizira berbenu povorku, koja zapravo nije bio stari hrvatski običaj u Pomurju, ali je zbog uspješnosti mještani očekuju. Članovi KUD-a su obukli narodne nošnje i zajedno sa Sumartonskim bandistima zauzeli mjesta na traktorima, pa s pjesmom na usnama obišli ulice u Sumartonu i Serdahelu te na Kamanovih gorica. Svugdje su bili rado primljeni, ponudeni groždem, moštom, vinom i kolačima. Uvečer u domu kulture priređen je berbeni bal. Kulturno društvo sprema se i na nastupe po Hrvatskoj. Na Dan općine, 29. listopada, pozvano je u Donju Lomnicu (blizu Zagreba), gdje će nastupati sa svim sekcijama.

Nekadašnji članovi garske kulturne grupe

Još i danas žive uspomene

Kada je u proljeće ove godine u Gari održan susret bivših kulturnjaka, na prigodnoj svečanosti okupio se velik broj bivših voditelja i članova nekadašnje garske kulturne grupe. Među njima sreli smo i **Evu Zorić**, nekadašnju voditeljicu folklorne skupine, koja je, kako reče, radosno prihvatila poziv da se susretne sa starim prijateljima.

Nekada je radila u zadružnoj štedionici, danas je u mirovini, a u kulturni rad uključila se još 1965. godine kao članica garskoga društva. Najprije je pjevala narodne pjesme, a zatim i plesala. Potkraj 60-ih odnosno početkom 70-ih preuzela je i vodstvo kulturno-umjetničkoga društva. Kako nam reče, prije nje voditelji su bili Marko Zegnal koji je radio folklor, i Jakov Dujmov koji je bio više usmjeren ka kazališnom radu.

Ljubav prema našem folkloru stekla je u obitelji, jer i otac i majka sudjelovali su u kulturnome radu. Poticaj je dobila i od svojih učitelja.

Što biste istakli iz prošlosti? – upitali smo je povodom toga jubileja.

– Prije svega spomenula bih Antuna Kričkovića, on nam je svima bio od velike pomoći, njemu možemo zahvaliti niz koreografija i nastupa. Spomenula bih tri velika ostvarenja. Prvo, izvođenje igrokaza Ivana Petreša pod naslovom Dva bila gavrana u režiji učitelja Jakova Dujmova. Zatim Bunjevačko prelo, što je bila moja koreografija, koja je prikazana i u Pečuhu na susretu amaterskih društava. Kao treće istakla bih Bunjevačke svatove u koreografiji Antuna Kričkovića, koje su nastale uz mukotrpan sakupljački rad, uza zajednički doprinos svih članova društva. Sakupljali smo od kuće do kuće, često smo se okupljali na probama, koje su katkad

trajale i do zore, a bilo je i starijih ljudi sa 60 i 70 godina. Oživili smo jednu sliku bunjevačkog života iz 30-ih i 40-ih godina, a sve je to ovjekovječeno i na filmu pokojnog Antuna Kričkovića, urednika hrvatske emisije na Pečuškoj televiziji. Zahvalni smo mu što je to snimljeno i tako spašeno za budućnost.

Josu Rakoša, koji je članom garskoga društva postao 1966., sa 16 godina, otkrili smo na filmskom zapisu iz 1974. godine. Kako sam kaže, prestao je nakratko 1973. kada se oženio, a poslije je ponovno plesao sve do 1993. godine. Među posljednjim nastupima spominje one u Budimpešti povodom 70. rođendana Antuna Kričkovića, te nastup s Bunjevačkim svatovcem. Najradije se prisjeća raznih turneja po Baranji i drugim regijama, a nezaboravno mu je bilo gostovanje na Vinkovačkim jesenima.

„I sad bi volio, samo noge ne možedu” – dodaje bača Joso, dok nam pripovijeda kako je film iz 1974. na kojem plešu momačko kolo snimljen ispred starog doma kulture, što je valjda bio i prvi televizijski snimak garske skupine za Pečušku televiziju.

Dvadeset godina radio je u zadruzi, a već 15 godina radi u Baji. Malo ima prilike bunjevački govoriti, jer stari su mu pomrli, ali još katkad se nađu s prijateljima, pa mu je bilo drago da su se tako okupili. Ima i Nijemaca i Mađara koji su plesali u grupi isto tako dobro kao i Bunjevci.

– Kad sam ja počeo, svirali su Jašo Babić i njegov otac, pokojni Jakaša i drugi. Jedared sam bio i u jednom kazališnom komadu, al' se ne sjećam već koji je bio to komad. S nekima smo se vrlo davno vidili, ima koga nisam ni pozno – zaključuje Joso Rakoša. Tekst i slika: S. B.

Susret umirovljenika

Nakon što je osnovan, serdahelski Klub umirovljenika izradio je svoj godišnji plan. Članovi Kluba na čelu s Rozalijom Radi složili su se u tome da se osim svojih organiziranih programa žele uključiti i u programe drugih umirovljeničkih društava u Pomurju. Tako je uspostavljena veza s umirovljenicima iz Kaniže, Letinje, Lengyeltótiya i Sepetnika.

Serdahelski su umirovljenici već sudjelovali na festivalu lepinja i na drugim kulturnim programima na narečenim mjestima.

Kako bi gostoprimstvo uzvratili, 17. listopada serdahelski umirovljenici pozvali su svoje vršnjake na malu zabavu na kojoj su pribivale i Marija Feher i Aranka Boršanj, predstavnice Udruge zastupništva umirovljenika Zalske županije. Gospođe su u kratkim crtama govorile o radu udruge, na koji način može županijska organizacija pomoći Klubu umirovljenika i radovala se suradnji klubova. U Zalskoj županiji postoji 20-ak umirovljeničkih organizacija, vrlo aktivnih, među njima seoski klubovi imaju vrlo dje-

latne članove, naime, ljudi su na selu vrlo društveni, jedan drugom puno pomažu i vole se skupa veseliti.

Na susretu pred domom kulture svaka ekipa iz raznih mjesta kuhala je na svoj način gulaš, paprikaš, nije se znalo koji je ukusniji, a Serdahelkinje su se potrudile da goste ponude finim domaćim kolačima.

Sutradan, 18. rujna, druženje se nastavljalo u Lengyeltótiyu na festivalu oraha, kamo su otputovala članice serdahelskoga Kluba: Jana Nikli, Katica Kónig, Margita Šabjan, Kata Balažin, Marija Rodek i Kata Imre, te ponijele stara hrvatska jela s orasima, kuržnaču, žličnake, linzer s orasima, orahnjaču.

Beta

Miholjdanski sajam u HOŠIG-ovu vrtiću

Treći put je održan Miholjdanski sajam u HOŠIG-ovu dječjem vrtiću – obavijestila nas je voditeljica vrtića Ljubica Gergić-Gyetvai. Djeca su oduševljeno trgovala svojim proizvodima: ogrlicama od suhog tijesta, lijepljenim razglednicama, medenjacima od brašna i soli, a najprivlačnije, uz mamine kolače, bile su vjetrenice od šarenog papira. Djevojčice i dječaci znatiželjno su promatrali kako se peku, poskakuju ko-

kice, a na kraju sajma mogli su se bolje upoznati i s tamburicom. Tročlani nastavnički sastav zahvalnoj maloj publici odsvirao je njezine omiljene pjesme i plesove. Male „zeke su skakale“, „zviždao je mali vlak“, a kad je već i „lišće tiho padalo“, zabava je završena, slijedio je objed i spavanje. Miholjdanski sajam, koji je imao velik uspjeh i kod djece i kod odraslih, organizirala je odgojiteljica Marietka Gal.

Kuhajmo zajedno Ražnjići od srdela i pancete

Ove ražnjiće možete pripremiti i s filetima većih inćuna, u koje možete zamotati malo naribane korice naranče ili limuna, ili šljivu bez koštice.

Priprema: 15 min.

Kuhanje: 5 min.

Sastojci (za 4 osobe):

16 srednje velikih srdela, 16 tankih ploški dimljene pancete, 6 prstohvata crvene paprike u prahu, sol, papar

1. Zamolite prodavača ribe da odreže glave srdela i ukloni srednju kost, a meso fileтира.
2. Riblje filete operite i osušite na papirnatom ubrusu. Posolite ih i popaprite s obje strane.

3. Stavite tanki komadić dimljene pancete na radnu plohu i prekrijte ga filetom srdela, a potom ih zajedno zamotajte tako da panceta bude s vanjske strane. Malu dvostruku roladu nabadite na bambusov štapić. Pripremite 8 takvih ražnjića.

4. Zagrijte pećnicu i stavite ražnjiće na rešetku, a ispod pod nje lim za pečenje u koji ste ulili malo vode kako se masnoća koja bude kapala ne bi zapekla. Pecite ražnjiće 5 min i za vrijeme pečenja jednom ih okrenite.

5. Posložite ražnjiće na pladanj i poslužite vruće.

KANIŽA – Gradska samouprava toga grada i njezine ustanove mnogo se trude da uspostave veze, sada već i službeno, s osvjedočenim prijateljskim gradom Čakovcem. Za razne prekogranične programe imaju mogućnosti dobivanja i europskih izvora. U okvirima Interreg III/A programa predani su natječajni. Srednja škola Zsigmonda Széchenyija s Graditeljskom srednjom školom iz Čakovca uspješno su se natjecale. Tema programa je suradnja i inovacija u stručnoj naobrazbi, unutar čega će se hrvatski učenici upoznati s obnovljenom energijom, a kaniški đaci s raznim obrtima, ponajprije s keramikom. Projekt u razdoblju od 21 mjeseci raspolaže proračunom od 38,9 milijuna forinti, od čega 95% financira Europska unija. U projekt je uključeno i uređenje radionice lončarenja te uvođenje te struke u sklopu kružoka od 2006. g. U djelovanju kružoka će pomoći stručnjaci iz Čakovca, a obnovljenu energiju će prikazati Kanižani. Taj projekt omogućuje čak šest susreta te izradu vodoskoka koji djeluje sunčanom energijom.

Čikerija

Nedavno je u Čikeriji predana nova seoska kuhinja koja će s kapacitetom za 300 osoba kuhati za mjesni dječji vrtić i školu, te za starije ljude, umirovljenike – obavijestio nas Miloš Pijuković, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave. Prilikom svečane predaje na kojoj se okupilo stotinjak žitelja sela, okupljenima se obratila načelnica sela Erika Bugan Neszvecskó ističući značenje nove seoske kuhinje u svakodnevnom životu naselja, a uz izvođača radova govorila je i ravnateljica ustanove gđa Marancsik. Kuhinjsku je zgradu posvetio novi župnik naselja Čikerije (Kumbaje, Prlekovića) Tibor Földi. Izgradnja vebne zgrade (na slici), koja je trajala od 6. lipnja do 20. kolovoza, čiji je graditelj Ker-Ex 94 Kft iz Tompe, stajala je sveukupno 35 milijuna forinti. Od toga 10 milijuna osigurala je mjesna samouprava, a 25 milijuna forinti osvojila je putem natječaja od Ministarstva za zdravstvo, socijalnu skrb i obitelj (ESCSM) te Županijskog vijeća za razvoj.

UDVAR – Hrvatska manjinska samouprava u Udvaru 2002. godine utemeljila je plesnu skupinu. Djeca su na početku bila odista oduševljena, rado su dolazila na probe. Vesna Velin, članica KUD-a Tanac redovito je dolazila u naše hrvatsko naselje da djecu poučava na hrvatske plesove, pjesme i igre. Na 15., jubilarnom, nastupu KUD-a Tanac udvarska dječja folklorna skupina je nastupila u pečuškom Narodnom kazalištu. Početkom 2005. godine već je bilo premalo djece da bi skupina opstala. Nismo mogli sastaviti koreografije zbog premalo plesača, zato smo u veljači ove godine odlučili da ćemo privremeno završiti svoj rad s djecom. Preostali plesači i plesačice bili su uzorni i ustrajni, htjeli su nastaviti ples. Budući da još ima onih koji žele sačuvati hrvatske običaje, folklor i nošnju, na jesen ćemo ponovno organizirati ples za djecu i odrasle.

SUMARTON – Pomurski poštari već nekoliko godina surađuju s poštarama iz Čakovca. Godišnje jedanput organiziraju po jedan susret, gdje izmjenjuju svoja iskustva, nadmeću se u nogometu i uz večeru se družu. Ove godine organizacijski poslovi pripali su pomurskim poštarama, stoga će se susresti u Sumartonu, 15. listopada.

HRVATSKA KRONIKA

12. listopada 2005. u 13.00 na I. programu
(Repriza: 13. listopada 2005.
u 14.05 na II. programu)

Događaj tjedna u Hrvatskoj
TV-kalendar

Podsjet kod Dragutina Tadijanovića
Kup Hrvata u nogometu i pecanju
Urednica: Timea Šakan

Hrvatski dan u Kemlji

Obljetnica rođenja Mate Meršića Miloradića

Ljetos, 17. septembra, subotu, smo imali, svenek jako čekani, Hrvatski dan u Kemlji. Ov datum je bio važan za cijelo Gradišće i zato ar smo toga dana svečevali 155. obljetnicu rođenja Mate Meršića Miloradića. Na ovo smo se pripravljali jur jako dugo. U seoskoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi zastupnici smo se dogovorili da ćemo dati ponoviti Meršićev grobni spomenik u cimiteru. Pinez smo imali jako malo, zato smo svakoga prosili ki je bio u mogućnosti da daruje za tu svrhu. Našu prošnju smo dali objaviti ne samo na stranica Hrvatskoga glasnika ter Hrvatskih novin nego i va seoskoj televiziji i na brojni plakata u selu. Našu inicijativu nisu samo podupirali selčani, nego smo dostali materijalna sredstva iz Jure, Staroga Grada. Iz Austrije su nam pomagali Franjo Nemet, peljač naše kulturne grupe, skupa s Petrom Tyranom, glavnim urednikom Hrvatskih novin, a zastupnici su pisali mnogo naticanj, ali dostali smo malo forintov. Uza to svim i ovim putem zahvaljujemo za pinezne dare. Na svečevanje je spomenik jako lipo restauriran. Na ov dan smo novofarbali i Meršićev spomenik polag crikve i štacije, na putu od crikve do cimitora. Goste smo čekali va Hrvatskom klubu, i posebna nam je bila čast da su s nami skupa svečevali predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić, potpredsjednik HDS-a Vince Hergović, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave XI. okruga u Budimpešti Anica Petreš Németh, József Tolnai u zastupništvu Staroga Grada, predsjednik starogradske Hrvatske manjinske samouprave Jožef Frank, Tilda Kőrösi iz Bizonje, Karin Gregorić iz Frakanave ter i naša načelnica Zsuzsanna Balsay. Na stijenu Kluba smo dostali i novu tablicu iz driva ku su nam napravili drivorezbari Matija Nović i Peter Tot. Proslava se je začela u cimiteru s himnami, ku su muzički pratili tamburaši Hrvatskoga kola, pod peljanjem Branka Kornfeinda. Franjo Nemet je recitirao pjesmu Lajoša Škrapića pod naslovom Miloradić, a Atila Preiner je povidao Meršićevu pjesmu *Naš jezik*. Obnovljeni Meršićev

spomenik je blagoslovio naš farnik Karlo Klemenšić, zatim su položeni brojni vijenci u čast našega pokojnoga velikana. U crikvi se je na njega spominjao dr. Nikola Benčić, akademik iz Željezna,. Svetu mašu na hrvatskom jeziku su služili dušobrižnici Branko Kornfeind ter Karol Klemenšić, a muzički su ju oblikovali jur spomenuti kotrigi Hrvatskoga kola. Svi ki su bili na maši, su rekli da ovako ča lipoga još nigder nisu čuli. Po maši smo se svi odšetali u kulturni dom kade smo pogledali folklorni program. Dica iz čuvarnice Sunašca, pod peljanjem odgojiteljice Erike Janković, su predstavila dičju igru, naši školari su jačili i tancali. Hrvatsko kolo je sviralo takove poznate jačke ke su jačili svi ljudi ki su onde bili. Jačkarni zbor Mali Dunaj je pjevao uz kemljanske jačke i tudje note. Folklorno društvo Konoplje je oduševilo publiku kot i Kemljanski harmonikaši. Oni su bili dvajsetimi, a cijeli je dom glušio od hrvatskih, nimških i ugarskih melodijov. Po programi je mjesna Hrvatska manjinska samouprava svakoga pozvala na vičeru i još dugo u noć smo se družili s našimi prijatelji i gosti ki su nam polipšali Hrvatski dan.

Marija Nović-Štipković

Foto: *Petar Tyran*

